

TALLINNA ÜLIKOOLI MAGISTREID 2010

Tallinna Ülikooli eesti keele ja kultuuri instituudis kaitsti 2010. aastal üks kirjandusteaduse ja seitse eesti keele alast magistritööd.

Airi Kapanen kaitses magistritöö „Mida teevad poisid ja tüdrukud eesti uuemas lastekirjanduses. Poiste ja tüdrukute kohta kasutatud verbide leksi-kaalsemantiline analüüs uuema eesti lastekirjanduse põhjal” (juhendajad Reili Argus, Mare Mürsepp, retsensent Katre Õim). Uurimuses on vaadeldud, missugust soostereotüüpilist teavet esitavad töö aluseks olevate ilukirjandustekstide tegusõnad (369 verbilekseemi 914 esinemisjuhuga). Selgus, et sisemise arenguta *olema*-verb oli sagedasem tüdrukute puhul, samal ajal kui dünaamiline, tegevuse algust rõhutatav *hakkama*-verb väljendas enamasti poiste tegevusi. Nii vaadeldud meeskui ka naisautor on teineteisest sõltumatult loonud üsna sarnaste joontega tüdruk- ja poisstegelaskujud.

Riina Kasser kaitses magistritöö „Toimetamistraditsioonid eesti lastekirjanduses 1949–1991” (juhendajad Reili Argus, Mare Mürsepp, konsultant Ave Mattheus, retsensent Elo Lindsalu). Tegemist on kvalitatiivse uurimusega toimetajatöö rollist ilukirjandusteoste ilmunisele kaasaitamisel. Materjal pärineb läbiviidud intervjuudest ja

vestlustest, trükistest ning veebikirjutistest, kirjeldatud on toimetamistööd etappide kaupa käsikirjast trükiseni. Kokkuvõttena on esitatud koondpilt nõukogudeaegse toimetaja igapäevast tööst. Näiteid on toodud tsensuuri hammasratase vahele jäänud tekstidest ja illustratsioonidest.

Helen Kõrgesaar kaitses magistritöö „Eesti keelt esimese keelena omandavate laste küsimuste ja arvukategooria omandamisest” (juhendaja Reili Argus, retsensent Helin Puksand). Uurimus keskendub koolieelikute kõne arengule, käsitledes küsilausete ja nimisõna arvukategooria omandamist, ning toetub seisukohale, et laps omandab keelt etapi kaupa. Kummagi keelesüsteemi osa omandamist jälgiti pildivalikukatsete abil viieaastaste laste rühmas. Katsetest selgus, et küsimustest arusaamine valmistab viieaastastele raskusi. Veanalüüs näitas, et kõige vähem probleeme tekkis lastel verbivalikul, kõige keerukamaks osutus aga arvukategoorias orienteerumine.

Marja Vaba kaitses magistritöö „Inglise-eesti koodikopeerimisest Skype'i Tallinna kontori kahe vestlusgrupi näitel” (juhendaja Anna Verschik, retsensent Anastassia Zabrodsckaja). Selgus, et Skype'is töötavad eestlased kopeerivad eesti keelt kõneldes elemente inglise

se keelest üsna sageli: ametliku vestlusgrupi eestikeelses tekstis leidus selliseid kõnevoore 30 % ja mitteametliku grupi tekstis 22 %. Esimese rühma kooptiate hulgas olid ülekaalus Skype'i struktuuriüksuste ja ametite nimetused, teises rühmas diskursusmarkerid ja muud pragmaatiliselt olulised keelendid. Keelelise loovuse avaldusi leidus nii ametlikus kui ka mitteametlikus suhtluses.

Laura Saaremäe kaitses magistritöö „Positiivse tagasiside motiveeriv mõju eesti keele tunnis” (juhendaja Merle Kaldjärv, retsensent Helle-Mall Kadajas). Teoreetilises osas avab autor positiivse tagasiside ja motivatsiooni olemuse, empiirilises osas uurib õpilaste suhtumist neisse. Sajast ankeetküsitlusele vastanud õpilasest kinnitasid paljud, et kõrge hinne ja õpetaja kiitus innustavad neid paremini õppima. Positiivne hinnang motiveeris rohkem tüdrukuid kui poisse ning rohkem nooremaid kui vanemaid õpilasi.

Meeli Pajula kaitses magistritöö „Keskkooliõpilaste funktsionaalne kirjaoskus 2008/2009. õa emakeeleolümpiaadi lõppvooru näitel” (juhendaja Krista Kerge, retsensent Reili Argus). Enamik olümpiaadi lõppvooru töösse kirjutatud 58 tekstist olid hea kompositsiooniga, sidusad, sotsiokultuurilise konteksti tajumist kajastavad, korrekse ortograafiaga ja kantseliidivad. Ometigi oli vähe õpilasi, kelle kirjutatud veenmistekst oleks sisaldanud nii head argumentatsiooni kui ka kohaseid stiilielemente.

Kerli Liksor kaitses magistritöö „Vältekäsitlus koolis ja vältete õpetamise tulemuslikkus” (juhendaja Viivi Maanso, retsensent Helin Puksand). Autor annab ülevaate vältete käsitlemisest teoreetilises kirjanduses ja kooliõpiku-

tes alates F. J. Wiedemannist ja M. Veskest ning lõpetades XXI sajandi õpivara. Lisaks kirjeldab ta õpetajate arvamusi vältete õpetamise kohta ning õpilaste oskust vältete määrata. Küsitlitud õpilased tundsid välteteid halvasti ega osanud neid hästi määrata ning eesti keele õpetajate arvates tuleks vältete õpetust koolis lihtsustada. Et vältete käsitlus jääb käibivais õpikuis kasutajaile pealiskaudseks, keeruliseks või segaseks, tuleks metoodikuil välja töötada uusi lähenemisi.

Kirjandusteaduse alal kaitses magistritöö Merlin Piirve uurimusega „Grotesk Juan José Arreola ja Arvo Valtoni lühiproosa näitel” (juhendaja Anneli Mihkelev, kaasjuhendaja Jüri Talvet, retsensent Hasso Krull). Uurimuse eesmärgiks on moodustada erinevatest groteskile lähenemise võimalustest mosaiikne mudel, mille abil seda fenomeni sõnakunstiteoses analüüsida. Samuti selgitab töö groteski traditsioonilisemaid tunnusoone, groteski allikaid, mõjusfääri ja eesmarke. Arvo Valtoni ja mehhiko kirjaniku Juan José Arreola lühiproosa kõrvutuse kaudu tuuakse Arreola tekstid Eestile lähemale ja Valtoni teosed omakorda asetatakse laiemale taustale. Lähtepunktiks on arusaam, et Valtoni tekste ei pea tingimata mõtestama nõukogude reaalsusest lähtudes, on aeg pöörata uus lehekülg ja vaadelda, kuidas kõnetavad Valtoni tekstid lugejat siin ja praegu. Võrdlus ladinaameeriklase Arreola teostega näitab, et Valtoni lühiproosa ei ole jäänud pelgalt oma aega ja selles peitub üldinimlik dimensioon.

JÜRI VIKBERG,
ANNIKA KILGI,
JAANUS VAIKSOO